

diminutive and hypocoristic suffixes of feminine gender in pre-Slavic language, as well as an appropriate pre-Slavic vocabulary as the initial basis of the Ukrainian language.

Keywords: *pre-Slavic language, diminutive and hypocoristic word formation, pre-Slavic diminutive vocabulary, diminutive suffixes of feminine nouns, modification and mutational formations.*

УДК 004.032.6:80-051

Стрельник О. О.

ВИКОРИСТАННЯ ЗАСОБІВ МУЛЬТИМЕДІА В ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ ПРОЕКТНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ФІЛОЛОГІВ

Проведено аналіз особливостей використання технологій мультимедіа у навчальний процес як засобів встановлення мультикультурної комунікації, що надає можливість ґрунтовно досліджувати специфіку структурування різних мовних систем. У роботі зазначається, що основним завданням сучасної освіти є не лише накопичення теоретичних знань, а ще й вироблення практичних умінь та навичок для ефективного формування проектної компетентності за допомогою використання засобів мультимедіа, що виконують значну кількість визначальних функцій, які підпорядковуються основним дидактичним засадам.

Аргументовано, що використання засобів мультимедіа є ґрунтовним вектором освітнього процесу, за допомогою якого здійснюється необхідна комунікація з представниками інших культур, що зумовлює появу нових методів та прийомів вивчення іноземних мов.

Визначено нові форми робіт, що реалізуються за допомогою мультимедіа та використовуються під час проведення занять із метою підвищення мотиваційно-емоційного потенціалу студентів, розвитку творчого мислення, узагальнення, систематизації, контролю набутих знань та ефективного їх використання у подальшій професійній діяльності.

Характеризовано типові види педагогічних чатів, а також блогів, які варіюються залежно від їх першочергових завдань та надають можливість швидко отримувати наукову інформацію, спілкуватися із носіями мови, що вивчається: досліджувати специфіку духовно-культурного життя конкретного народу.

Доведено, що інтеграція технологій мультимедіа у навчальному процесі є обов'язковим компонентом сучасної освіти, що надає можливість розвивати професійні вміння та навички, а також трансформувє провідну роль викладача, який повинен створити відповідні умови для реалізації продуктивної співпраці зі студентами, а не лише контролювати кількість накопичених ними знань.

Ключові слова: *інформаційно-комунікаційні технології, інтеграція, мультимедіа, комунікація, інноваційні технології, іноземна мова.*

Інтенсивний розвиток суспільства потребує реформування системи вищої освіти, пошуку оптимальних шляхів організації навчально-виховного процесу через вдосконалення її змісту та структури. Відповідно до нової парадигми освіти проблемами викладання іноземної мови є визначення мети та змісту навчання, що відповідатиме усім необхідним вимогам.

Процес набуття студентами особистого досвіду спілкування з іншомовним лінгвокультурним середовищем вимагає практичного використання мови як інструменту міжкультурного пізнання та взаємодії. У зв'язку з цим постала необхідність інтеграції засобів інформаційних технологій у навчальний процес, що надають можливість залучати студентів до міжкультурної комунікації, зокрема й через засоби інтернет-ресурсів.

У цих умовах спостерігаються тенденції щодо збільшення частки індивідуальної та групової роботи студентів, а також обсягу практичних і творчих робіт пошукового і дослідницького характеру, відходу від традиційних занять, де переважають пояснювально-ілюстративні методи навчання.

Терміном “multimedia” (з англ. – багатоаспектність) – це сукупність декількох засобів представлення інформації в одній системі, тобто поєднання різних видів текстової, графічної, музичної, відео-, фото- інформації, забезпечуючи формування мультимедійного сприйняття світу та відкриває нові можливості не тільки в організації освітнього процесу, а й розвитку творчих здібностей студентів.

Переваги засобів мультимедіа вже не викликають сумнівів у педагогів. Мультимедіа-презентація успішно виконує дидактичні функції. Вона призначена не лише для вдосконалення знань, але й для їх закріплення, систематизації, повторення та контролю. Інноваційні технології сприяють розвитку індивідуальних освітніх векторів, тобто допомагають адаптувати зміст навчального матеріалу до персональних особливостей студентів, рівня їх знань та умінь.

Застосування студентами інноваційних технологій у процесі вивчення іноземної мови сприяє лінгвістичній інтеграції, яка надає змогу вдосконалювати не лише комунікативні, а й інформаційно-технічні навички.

Теоретико-методологічну основу цього питання складають наукові досягнення у таких галузях: інформатизація вищої професійної освіти і психолого-педагогічного обґрунтування можливостей впровадження засобів інформаційних технологій у вищій школі (Б. С. Гершунський, М. І. Жалдак, Л. Л. Макаренко, Є. І. Машбиць, Т. М. Слабошевська, Ю. В. Шпильовий, С. М. Яшанов та ін.) [1; 5;]; технології навчання (М. М. Марусинець, А. С. Нісімчук, О. С. Падалка, Г. Д. Селевко, В. М. Слабко та ін. [6; 8; 14]); теоретичні положення щодо організації навчального процесу та використання засобів ІКТ у освітньому процесі під час вивчення іноземної мови (Л. О. Ковальчук, В. В. Корж, Т. В. П'ятничка, Л. І. Скалій, Е. В. Суботіна, П. Ф. Шпірко, J. Higgins [2-4; 7; 9-12; 15]).

Інтеграція технологій мультимедіа в освітній процес дає змогу студентам вступити в “живу” комунікацію з носієм мови у реальному часі; занурення в мовне середовище та подолання труднощів під час спілкування; творча активність студентів; вдосконалення комунікативної та міжкультурної компетентностей; мотивація до вивчення іноземної мови та культури.

Використання інтернет-ресурсів під час вивчення іноземної мови, впровадження засобів ІКТ в освітній процес надають змогу вирішувати значну кількість дидактичних завдань, зокрема: формувати навички читання за допомогою використання матеріалів мережі різного ступеня складності; вдосконалювати навички аудіювання на основі автентичних звукових та підготовлених викладачем текстів; удосконалювати писемне й усне мовлення; збагачувати свій активний і пасивний словниковий запас лексемами сучасної англійської мови; ознайомлювати студентів із культурологічними реаліями (мовним етикетом, мультикультурними особливостями спілкування та традиціями країни, мова якої вивчається); формувати стійку мотивацію опрацювання іншомовних автентичних матеріалів, що вивчаються під час занять, на основі систематичного використання, відповідно до принципу зв'язку з життям.

Вищезазначені методичні принципи ефективно реалізуються за допомогою організації самостійної роботи студентів під час вивчення іноземної мови, де використання засобів і технологій мультимедіа надає можливість не лише урізноманітнювати домашні завдання, а й впроваджувати індивідуальні та групові форми роботи.

Слід зазначити, що використання технологій мультимедіа дає можливість ефективно структурувати процес викладання на етапах вивчення нового матеріалу, його закріплення та повторення. Основні технології, які варто активно використовувати у процесі вивчення іноземної мови, реалізуються за допомогою таких засобів, як синхронна та асинхронна комунікація. Синхронна комунікація – це інноваційні технології, що надають можливість створення ефекту реального спілкування (відео- та аудіочати). Прикладами програм, за допомогою яких здійснюється синхронне спілкування з використанням чатів, є Skype і Yahoo Messenger. Зазначені додатки допомагають встановити зв'язок з абонентом, незалежно від місця його перебування, за умови наявності цих програм. Є можливість спілкуватися за допомогою усного та письмового чатів. Можна також використовувати веб-камери, запрошувати співрозмовників до спілкування тет-а-тет або організувати конференції, вебінари, вказувати параметри потрібного комуніканта (вік, стать, місце проживання, рідну мову, інтереси та ін.), знаходити друзів для спілкування в кіберпросторі.

Вищезазначені чат-платформи, що використовуються у педагогічних цілях, надають нові можливості під час викладання іноземної мови – можливість проводити нестандартні заняття з іноземними студентами, обговорювати актуальні теми з фахівцями у різних галузях наук, що проживають за кордоном, упроваджувати нові творчі види робіт.

Ці програмні засоби можуть виконувати різні функції, а саме:

– здійснювати комунікації з представниками інших культур. Наприклад, з метою налагодження першого мовного контакту студента з носієм мови, пропонується за допомогою програми знайти співрозмовника, що є носієм мови, яка вивчається. Дізнатися основні відомості про нього, розказати про себе тощо;

– аналізувати чатлог, вивчаючи лексичні, пунктуаційні, граматичні, стилістичні особливості мовної системи (за допомогою функції архівації тексту чату);

– впроваджувати нові види завдань, спираючись на вищезазначені можливості.

Хоча ці технології комунікації не вирізняються довготривалістю функціонування, у методиці викладання англійської мови вже накопичено значний досвід їх використання у навчальній практиці.

Професор університету Саймона Болівара в Каракасі (Венесуела) Дафна Гонзалес виокремлює 5 видів педагогічних чатів:

- на вільну тему, основне завдання якого – вдосконалення усного мовлення, аудіювання та написання листа мовою, що вивчається;
- спрямований на вирішення конкретного навчального завдання;
- чат, що проводиться у формі семінару або презентації;
- чат-інтерв'ю, спрямований на опрацювання навчального матеріалу;
- чат, створений з метою контролю та оцінювання знань студентів.

Засоби, які забезпечують комунікацію не в он-лайн режимі, на думку Дафни Гонзалес, – це інноваційні-технології, що надають можливість обмінюватися інформацією із затримкою у часі (форуми, сайти, блоги).

Блог – це сайт, розроблений у вигляді сторінки журналу або щоденника, де інформацію розташовано у хронологічній послідовності. Вищезазначений засіб комунікації може оновлюватися щодня, щотижня або щомісяця. Ця програма надає можливість розміщення фото, аудіо- та відеозаписів, електронних посилань на інші сайти. Право на розміщення інформації та редагування блогу має його розробник, а відвідувачі мають можливість залишити коментарі до статей.

Виділяють 3 типи блогів, що використовують під час викладання мовних дисциплін:

- 1) the tutor blog: редагується викладачем;
- 2) the class blog: редагується спільними зусиллями викладача і студентів;
- 3) the learner blog: редагується студентом індивідуально.

Інтеграція засобів інформаційно-комунікативних технологій в освітній процес призводить до переосмислення місця та ролі педагога у ньому, основним завданням якого стає не передача знань і формування навичок та умінь, а стимулювання інтересу, мотивації до засвоєння мови, допомога під час пошуку та засвоєння матеріалу. Стосунки зі студентами тепер будуються на принципах творчої співпраці. Результат освітнього процесу істотно залежить від різноманітності його засобів. Важко уявити сучасного педагога, що не використовує додаткове навчально-методичне забезпечення.

Особлива увага приділяється застосуванню технологіям мультимедіа як засобу наочності. Їхнє упровадження в навчальний процес збільшує обсяг інформації на занятті, активізує організацію пізнавальної діяльності студентів.

Серед педагогічних умов ефективного використання технологій мультимедіа у вищих закладах освіти можна виділити такі як: доцільність; адаптацію або оптимальний добір програм мультимедіа, їх фрагментів відповідно до мети заняття, рівня підготовки студентів; дотримання методичних і ергономічних норм застосування технологій мультимедіа.

Основними психологічними особливостями застосування технологій мультимедіа вважають підвищене мотиваційно-емоційне спрямування занять; створення умов психологічного комфорту для студентів із різними здібностями, а також рівних можливостей для студентів з особливими потребами; об'єктивність оцінювання знань тощо.

Наразі акцентують увагу на важливості уміння вчителя іноземної мови використовувати засоби і технології мультимедіа для вдосконалення уміння мовленнєвої діяльності за допомогою засобів ІКТ.

Система занять із застосуванням технологій мультимедіа повинна формуватися у гармонійному поєднанні інноваційної та традиційної форм навчання, спрямовуватися на розвиток інтелектуальної, мотиваційно-емоційної сфер особистості студента тощо. Практичною цінністю таких занять є підготовка майбутніх фахівців не лише з предмету, що вивчається, але і формування психологічної готовності до активної життєдіяльності в інформаційному суспільстві.

Використана література:

1. Жалдак М.І. *Pedagogical potential of informatization of the learning process* In: Methodology and technology education in the XXI Century: Mathematics, Informatics, Physics , 17-18 листопада 2005 року, Минск: Министерство образования республики Беларусь, 2006. Учреждение образования «Беларусский государственный педагогический университет имени Максима Танка».
2. Ковальчук Л. О., Пятничка Т. В. Засоби мультимедіа у навчанні іноземних мов студентів економічних спеціальностей. *Наукові записки Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя*. Сер. : Філологічні науки. 2012. Кн. 2. С. 87-90.
3. Корж В. В. Роль мультимедійних технологій у навчанні іноземної мови [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.confcontact.Com/2008okInet tezi/ iy korzh.htm>. – Назва з екрану.

4. Кужель О. М., Коваль Т. І. Використання персонального комп'ютера у вивченні іноземних мов. Нові інформаційні технології навчання в навчальних закладах України : наук.-метод. зб. / редкол. : І. І. Мархель (гол. ред.) та ін. Одеса : Друк, 2001. Вип. 8 : Педагогіка. 242 с.
5. Макаренко Л. Л. Інформаційне суспільство як транслятор інформаційної культури: філософський аналіз *Гілея: науковий вісник*, 214. Випуск 82. С. 267-273
6. Марусинець М. М. Професійне мислення вчителя: рефлексивний аспект *Актуальні проблеми соціології, психології, педагогіки*. 2014. Номер 2(23).
7. Насонова Н. Практика та перспективи використання комп'ютерних технологій та Інтернет в навчальному процесі при вивченні іноземної мови. *Internet and Informational Technologies in Education. The Sixth International Conference "INTERNET-EDUCATION-SCIENCE"*. Vinnytsia, Ukraine, October 7-11. 2008. С. 117-119.
8. Нісімчук А. С., Падалка О. С., Шпак О. Т. Сучасні педагогічні технології : навч. посіб. Київ, 2000.
9. Сердюков П. І. Технологія розробки комп'ютерних програм з іноземних мов : навч. посіб. Київ : Ленвіт, 2006. 111 с.
10. Скалій Л. І. Використання інформаційних технологій у формуванні професійної компетенції майбутнього вчителя іноземних мов. *Іноземні мови*. 2003. № 4. С. 5-9.
11. Суботіна Е. В. Можливості використання мультимедійних технологій в процесі вивчення іноземної мови у ВНЗ. *Науковий вісник КУЕІТУ: Нові технології*. Київ, 2009. № 4 (26). С. 138-140.
12. Шпірко П. Ф. Сучасні та інноваційні підходи викладання англійської мови для студентів інженерних факультетів [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://lc.kpi.ua/node/83>. – Назва з екрану.
13. Gonzalez D. Teaching and learning through chat: a taxonomy of educational chat for EFL/ESL *Электронный ресурс* : <http://www.iatefl.org.pl/cal/>
14. Slabko Volodymyr. "Formal" and "non-formal" education in the differentiation of intrinsic properties /Volodymyr Slabko, Marianna Marusynets, Olga Strelnik *Освітній дискурс* : збірник наукових праць = Educational discourse : Collection of scientific papers / Голов. ред. О. П. Кивлюк. – Київ : Видавництво «Гілея», 2019. – Вип. 15 (7-8) : гуманітарні науки. – С. 76-89.
15. Stanley G. Blogging for ELT. British Council, Barcelona. *Электронный ресурс* : URL : <http://www.teachingenglish.org.uk>

References :

1. Zhaldak M.I. Pedagogical potential of informatization of the learning process In: Methodology and technology education in the XXI Century: Mathematics, Informatics, Physics , 17-18 lystopada 2005 roku , Mynsk: Mynysterstvo obrazovanyia respublyky Belarus, 2006. Uchrezhdenye obrazovanyia «Belarusskiy hosudarstvennyi pedahohicheskiy unyversytet ymeny Maksyma Tank».
2. Kovalchuk L. O., Piatnychka T. V. Zasoby multymedia u navchanni inozemnykh mov studentiv ekonomichnykh spetsialnostei. *Naukovi zapysky Nizhynskoho derzhavnoho universytetu im. Mykoly Hoholia*. Ser. : Filolohichni nauky. 2012. Kn. 2. S. 87-90.
3. Korzh V. V. Rol multymediinykh tekhnolohii u navchanni inozemnoi movy [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : <http://www.confcontact.Com/2008oktInet tezi/iy korzh.htm>. – Nazva z ekranu.
4. Kuzhel O. M., Koval T. I. Vykorystannia personalnogo kompiutera u vyvchenni inozemnykh mov. Novi informatsiini tekhnolohii navchannia v navchalnykh zakladakh Ukrainy : nauk.-metod. zb. / redkol. : I. I. Markhel (hol. red.) ta in. Odessa : Druk, 2001. Vyp. 8 : Pedahohika. 242 s.
5. Makarenko L. L. Informatsiine suspilstvo yak transliator informatsiinoi kultury: filososfskiy analiz Hileia: naukovyi visnyk, 214. Vypusk 82. S. 267-273
6. Marusynets M. M. Profesiine myslennia vchytelia: refleksyvnyi aspekt Aktualni problemy sotsiolohii, psykhologhii, pedahohiky. 2014. Nomer 2(23).
7. Nasonova N. Praktyka ta perspektyvy vykorystannia kompiuternykh tekhnolohii ta Internet v navchalnomu protsesi pry vyvchenni inozemnoi movy. *Internet and Informational Technologies in Education. The Sixth International Conference "INTERNET-EDUCATION-SCIENCE"*. Vinnytsia, Ukraine, October 7-11. 2008. С. 117-119.
8. Nisimchuk A. C., Padalka O. S., Shpak O. T. Suchasni pedahohichni tekhnolohii : navch. posib. Kyiv, 2000.
9. Serdiukov P. I. Tekhnolohiia rozrobky kompiuternykh prohram z inozemnykh mov : navch. posib. Kyiv : Lenvit, 2006. 111 s.
10. Skalii L. I. Vykorystannia informatsiinykh tekhnolohii u formuvanni profesiinoi kompetentsii maibutnoho vchytelia inozemnykh mov. *Inozemni movy*. 2003. № 4. S. 5-9.
11. Subotina E. V. Mozhylyvosti vykorystannia multymediinykh tekhnolohii v protsesi vyvchennia inozemnoi movy u VNZ. *Naukovyi visnyk KUEITU: Novi tekhnolohii*. Kyiv, 2009. № 4 (26). S. 138-140.
12. Shpirko P. F. Suchasni ta innovatsiini pidkhody vykladannia anhliskoi movy dlia studentiv inzhenernykh fakultetiv [Elektronnyi resurs]. Rezhym dostupu : <http://lc.kpi.ua/node/83>. – Nazva z ekranu.
13. Gonzalez D. Teaching and learning through chat: a taxonomy of educational chat for EFL/ESL *Электронный ресурс* : <http://www.iatefl.org.pl/cal/>
14. Slabko Volodymyr. "Formal" and "non-formal" education in the differentiation of intrinsic properties /Volodymyr Slabko, Marianna Marusynets, Olga Strelnik *Освітній дискурс* : zbirnyk naukovykh prats = Educational discourse : Collection of scientific papers / Holov. red. O. P. Kyvliuk. – Kyiv : Vydavnytstvo «Hileia», 2019. – Vyp. 15 (7-8) : humanitarni nauky. – С. 76-89.
15. Stanley G. Blogging for ELT. British Council, Barcelona. *Электронный ресурс* : URL :

Стрельник О. О. Средства мультимедиа как компонент формирования проектной компетентности филологов.

Проведен анализ особенностей использования технологий мультимедиа в учебном процессе как способов установления коммуникации, что предоставляет возможность всецело исследовать специфику структурирования разных языковых систем. В работе указано, что основное задание современного образования – это не только накопление теоретических знаний, но и выработка практических умений и навыков для их эффективной реализации при помощи использования технологий мультимедиа, которые выполняют множество учебных функций, которые соответствуют основным дидактическим принципам.

Аргументировано, что использование технологий мультимедиа является ключевым вектором образовательного процесса, при помощи которого реализуется необходимая коммуникация с представителями других культур, обуславливающее появление новых методов и приёмов изучения иностранных языков.

Определены новые формы работ, которые реализуются при помощи мультимедиа и используются во время проведения занятий с целью повышения мотивационно-эмоционального потенциала студентов, развития творческого мышления, обобщения, систематизации, контроля приобретенных знаний и эффективного их использования в дальнейшей профессиональной деятельности.

Охарактеризованы типичные виды педагогических чатов, а также блогов, которые варьируются в зависимости от их первоначальных заданий и предоставляют возможность быстро получать научную информацию, общаться с носителями языка, который изучается; исследовать специфику духовно-культурной жизни конкретного народа.

Доказано, что интеграция технологий мультимедиа в учебном процессе является обязательным компонентом современного образования, что предоставляет возможность развивать профессиональные умения и навыки, а также трансформирует ключевую роль преподавателя, который должен создать соответствующие условия для реализации продуктивного сотрудничества со студентами, а не только контролировать количество приобретенных ими знаний.

Ключевые слова: информационно-коммуникационные технологии, интеграция, мультимедиа, коммуникация, инновационные технологии, иностранный язык.

Strelnik O. O. Facilities of multimedia as component of forming of project competence of philologists.

The analysis of the features of the use of multimedia technologies in the educational process as ways to establish communication, which provides an opportunity to fully explore the specifics of structuring different language systems. The work indicates that the main task of modern education is not only the accumulation of theoretical knowledge, but also the development of practical skills for their effective implementation through the use of information and communication technologies (ICT), which perform many educational functions that correspond to the basic didactic principles.

It has been argued that the use of multimedia technologies is a key vector of the educational process, through which the necessary communication with representatives of other cultures is realized, leading to the emergence of new methods and techniques for studying foreign languages.

The new forms of works, which will be realized through multimedia and used during realization of employments with the purpose of increase of motivational-emotional potential of students, development of creative thought, generalization, systematization, control of the purchased knowledge and their effective use in further professional activity, are certain.

The typical types of pedagogical chats are described, and also blogs which are varied depending on their primary tasks and give possibility quickly to get scientific information, to socialize with *азимпанта* of language which is studied, investigate the specific of spiritually-cultural life of concrete people.

It is well-proven that integration of technologies multimedia in an educational process is the obligatory component of modern education, that gives possibility to develop professional abilities and skills, and also transforms the key role of teacher which must create corresponding terms for realization of productive collaboration with students, rather than just to control the amount of the knowledge purchased by them.

Keywords: of informatively-communication technologies, integration, multimedia, communication, innovative technologies, foreign language.

УДК 376.091.214:364.78-056.24

Тесленко В. В.

ОСОБЛИВОСТІ РОЗРОБКИ РЕГІОНАЛЬНОЇ ПРОГРАМИ СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОГО СУПРОВОДУ ДІТЕЙ З ІНВАЛІДНІСТЮ

У статті розглядаються питання механізму створення регіональної програми соціально-педагогічного супроводу дітей з інвалідністю. В її основу покладено систему ідей і принципів доступності, цілісності у створенні специфічного виховного середовища, суб'єктивної спрямованості в освітньо-розвивальному процесі, комплексного підходу до соціально-педагогічного супроводу дітей цієї категорії. Мета програми полягає у соціально-правовому